

SERBERT OTLATMALI (FREE RANGE) SİSTEMDE YUMURTA TAVUKÇULUđU

Erol BİNTAŞ
Ziraat Yük. Müh.

Bahattin KOÇER
Ziraat Müh.

Gökhan EGE
Veteriner Hekim

Toplumda son yıllarda daha doğal ve sağlıklı besinler tüketme isteği artmış, birçok yetişkin çocukluğunda yedikleri besinlerin lezzetlerine özlem duyar olmuştur. Bununla birlikte etik konseptteki (hayvan hakları) değişimler tavukçuluk sektörünü yeni arayışlara itmektedir.

Bu gelişmeler yumurta tavukçuluğunun serbest otlatmalı ve organik sistemlerde belli oranlarda yapılmaya başlanmasının temel nedenlerindedir. Bu konuyla ilgili olarak AB ve ülkemizde kimi yasal düzenlemeler yapılmış ve yapılmaktadır.

SERBEST OTLATMALI SİSTEM YUMURTA TAVUKÇULUĐUNDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. YER SEÇİMİ

- Kış hakim rüzgarlarına göre kümes planlanmalı (Hakim rüzgar kümese direk girmemeli).
- Yaz aylarının çok sıcak geçtiği bölgelerde kümesler doğu-batı uzantılı yapılmalıdır.
- Kümeslerin etrafında ve gezinme yerinde özellikle yaz aylarında öğleden sonra gölge oluşturacak ağaçlık alan bulunması faydalı olacaktır.
- Gezinme alanına değişik yem bitkileri ekilebileceği gibi, yonca yabancı otlarla rekabeti, hızlı gelişimi ve birden fazla biçim avantajı ile ön plana çıkmaktadır.

- Kafeslerin etrafı yabani hayvan zararlarına karşı telle çevrilmelidir. Sansar, tilki vb. zararlılara karşı bir bekçi köpeği bakılabilir.
- Yer belirlenirken ulaşım durumunun göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır.

2. BARINAK VE MANEJMAN KOŞULLARI

- Barınakların ısı yalıtımlı malzemelerden (sandviç panel vb.) yapılması uygun olacaktır.

- Barınağın tabanına m²'ye 4-5 kg kaba odun talaşı serilmelidir (pirinç kavuzu vb., su emme kapasitesi düşük altlık materyali mümkünse kullanılmamalıdır).
- Kümes içinde(yerde) m²'de 6-8 tavuk barındırılabilir.
- Su deposunun etrafı straforla veya izolasyonu sağlayıcı bir materyalle kaplanması yararlı olacaktır.
- Suluklar, 75-80 adet yumurtacı tavuğa 1 adet askılı suluk veya nipel başına 4-6 tavuk gelecek şekilde hazırlanmalıdır.
- Dışarı suluk sistemi Aydın gibi yazı sıcak geçen bölgelerde suyun ısınması da göz önüne alındığında hayvan tarafından tercih edilmemektedir. Ancak belirli aralıklarla akarı olan serin ve temiz su verilmesi daha uygun olacaktır.
- 25-30 adet yumurtacı tavuğa 1 adet askılı yemlik kümes içinde bulundurulmalıdır.
- Pencere alanı yer taban alanının yaklaşık %15'i kadar olabilir.
- Kümesteki çıkış delikleri 40-50 hayvana 1 bir delik (50x50cm) gelecek şekilde planlanabilir.
- Folluklar pencere altlarına, güneş ışığının direk vurmayacağı konumda, 5-6 tavuğa 1 adet folluk düşecek şekilde hazırlanmalıdır (not: folluğa gelen direk ışık

tavukları rahatsız etmekte, hırçınlığı ve kanibal davranışları tetiklemektedir).

- Tünek uzunluğu ise hayvan başına 15 cm olacak şekilde ayarlanabilir.

3. IŞIK

Yumurtlama hormonal mekanizma ile gerçekleşen bir süreçtir. Hormonal mekanizmanın uyarılması için ışık şarttır. Yumurtacı tavuklara günlük 16 saat olacak şekilde ışıklandırma programı uygulanmalıdır. Yumurtlama periyodu boyunca günlük ışıklandırma süresine ilave olarak eksik kalan ışık miktarı yapay

(florosan, led gibi) olarak verilmeli, ışık m²'ye 3,2 w gelecek şekilde ayarlanmalıdır.

4. YUMURTACI HİBRİT SEÇİMİ

Hayvan materyali olarak kahverengi yumurtacı hibritlerin kullanılması daha uygun olacaktır. Bu hayvanlar gezinme alanındaki bitki örtüsünden daha iyi istifade etmektedirler. Cıvciv yetiştirmek meşakkatli bir süreç olduğu için yumurtlamaya hazır, aşılama programı uygulanmış, 16 haftalık yaşta yarkalarla üretime başlamak üreticiler için daha uygun olacaktır. Bizim çalışmalarımızda kullandığımız Ankara Tavukçuluk Araştırma İstasyonu tarafından geliştirilen ATAK-S ticari yumurtacı hibrit bu yetiştirme modeli için çok idealdir.

5. YEM

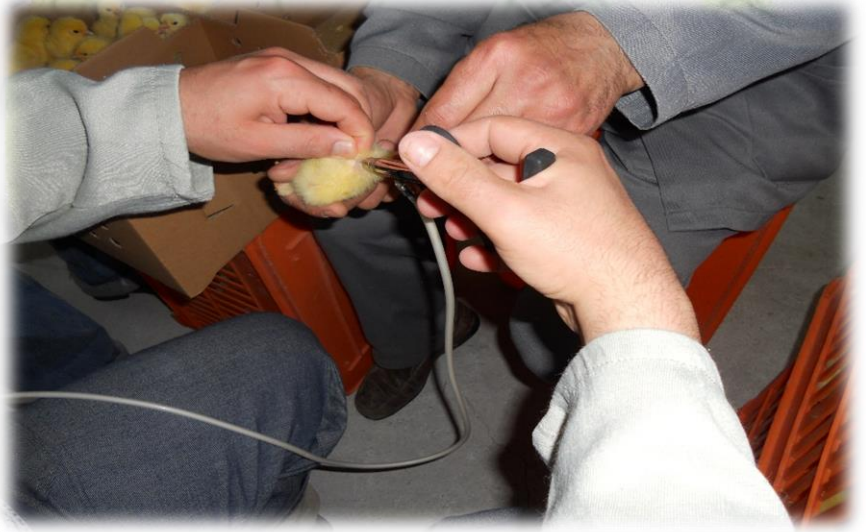
Standartlara uygun, ticari yumurtacı tavuk yemi kullanılmalıdır.

6. SAĞLIK KORUMA

Kanatlı yetiştiriciliğinde koruyucu hekimlik ve biyogüvenlik büyük önem arz etmektedir. Çünkü hastalıkların yayılması diğer türlere göre çok daha hızlı olmaktadır. Aşılama programına tabi tutulmuş sürüler yetiştirilmeye başlandıktan sonra yapılması gereken hususlar şunlardır.

- Hastalık taşınmasını ve bulaşmasını önlemek için başka kümeslere giriş çıkışlar kontrol altına alınmalı.
- Alet ve ekipman alış verişlerde bulunulmamalı (yemlik, suluk, alet vb.,)

- Yabani kuş, fare ve böcekler hastalık taşıyıcı olduğundan bunlarla mücadele edilmeli
- Ziyaret veya ticari amaçlı gelenler dezenfeksiyona tabi tutulmalı, fakat kümes içine girişi engellenmelidir.
- Bot ve çizmeler sadece çiftlik içinde kullanılmalı
- Kümese giden yollar belirli aralıklarla kireçlenmeli
- Kümesin girişine dezenfektanlı suyun olduğu ayak leğenleri konmalı ve belli aralıkla değiştirilmelidir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
İncir Araştırma İstasyonu Müdürlüğü

www.incir.gov.tr